KANKAANPÄÄ

Lapsivaikutusten arviointi

Vihteljärven koulun lakkauttaminen

Sisällys

1. Arvioinnin tarve, rajaus ja toteutus 3
2. Arvioinnin kohderyhmä ja tietopohja 4
3. Lasten kuulemisen toteutus ja tulokset 5
4. Vaikutusten arviointi teemoittain 7
5. Vaihtoehtojen vertailu ja kokonaisarvio 11
6. Haittojen vähentäminen, päätöksenteko ja seuranta 13

1. Arvioinnin tarve, rajaus ja toteutus

Arvioinnin tarkoituksena on selvittää, miten Vihteljärven koulun toiminnan lakkauttaminen ja oppilaiden siirtyminen toiseen kouluun vaikuttaisivat lasten arkeen, oppimiseen ja hyvinvointiin. Arviointi tukee vaihtoehtojen vertailua ja lapsen edun huomioon ottamista päätöksenteossa.

Mahdollinen koulun lakkauttaminen koskee oppilaiden kouluympäristöä ja koulunkäynnin järjestämistä. Kuulemisessa oppilaat ovat tuoneet esiin muutokseen liittyvää surua, epävarmuutta ja turvallisuutta koskevia huolia. Oppilaiden huoltajat ovat kertoneet lasten kertoneen huolistaan ja muutokseen liittyvästä ahdistuksesta myös kotona. Näiden näkemysten rinnalle tässä arvioinnissa otetaan huomioon vaihtoehtojen käytännön järjestelyjä ja vaikutuksia.

Mikäli Vihteljärven koulu päätetään lakkauttaa, ko. koulun oppilaaksiottoalueella asuville oppilaille määritetään erillisessä päätöksenteossa uusi lähikoulu alkuvuodesta 2027. Lapsivaikutusten arviointi liitetään koulun lakkauttamista koskevaan päätöksentekomenettelyyn.

Vertailun lähtökohtana on nykytilanne eli Vihteljärven koulun toiminnan jatkuminen. Toisena vaihtoehtona tarkastellaan koulun lakkauttamista ja oppilaiden koulunkäynnin järjestämistä toisessa koulussa.

Vihteljärven koulun lakkauttamismenettely on aloitettu koulun oppilasmäärän pudottua alle kaupunginvaltuuston määrittämän oppilasmäärän. Oppilasennusteen mukaan tulevina vuosina koulun oppilasmäärä pienenee edelleen ja kehitys jatkuu samansuuntaisena ennusteeseen sisältyvien vuosien ajan. Lakkauttamismenettelyn aloittaminen perustuu kaupunginvaltuuston kokouksessaan 30.9.2024 § 35 tekemään päätökseen, jonka mukaan koulun toiminta jatkuu, mikäli oppilasmäärä on 25 tai enemmän syyskuun laskentapäivänä. Laskentapäivänä 20.9.2026 Vihteljärven koulussa oli 21 oppilasta.

Mikäli Vihteljärven koulu päätetään lakkauttaa, määrittää sivistyslautakunta oppilaille uuden lähikoulun erillisessä menettelyssä, jossa oppilaille ja huoltajille varataan vaikuttamismahdollisuus. Kankaanpään oppilasmäärä on lähivuosina laskemassa ja lähimpänä Vihteljärven koulua sijaitsevissa kouluissa on tilaa uusille oppilaille.

2. Arvioinnin kohderyhmä ja tietopohja

Lapsivaikutusten arviointi on toteutettu sivistystoimessa ja sen toteuttamiseen ovat osallistuneet sivistysjohtaja Mari Fabig, Keskustan koulun rehtori Pekka Hynninen ja Vihteljärven koulun luokanopettajat Kristiina Yli-Rajala ja Riikka Kukkumäki. Asiantuntijana on hyödynnetty sivistystoimen koulukuljetusten järjestelystä vastaavaa toimistosihteeriä.

Lapsivaikutusten arviointi on toteutettu marraskuun 2026 aikana. Lasten suora kuuleminen toteutettiin koulupäivän aikana ja siihen osallistui 21 Vihteljärven koulun oppilasta vuosiluokilta 1–6. Ratkaisun vaikutuspiiriin kuuluvien lasten kokonaismäärä ja eri lapsiryhmät täydennetään erikseen.

Lapsivaikutusten arvioinnin pohjana on käytetty MLL:n lapsivaikutusten arviointityökalua. Arvioinnin sisällöllisinä lähteinä on hyödynnetty muistioita lasten kuulemisesta, avoimen kuulemistilaisuuden keskustelusta sekä asiasta annettuja kirjallisia lausuntoja. Kuulemisten yhteenvedot kuvaavat lasten kokemuksia, huolia ja toiveita. Ne ei sisällä vaihtoehtojen käytännön järjestelyjä koskevaa selvitystä eikä kaikkien vaikutusten arviointia.

3. Lasten kuulemisen toteutus ja tulokset

Kuulemisen toteutus

Lasten kuulemisen toteuttamisesta vastasivat Vihteljärven koulun rehtori Kristiina Yli-Rajala ja luokanopettaja Riikka Kukkumäki. Vuosiluokkien 3–6 oppilaat vastasivat 3.11. ensin itsenäisesti kysymyksiin, minkä jälkeen käytiin yhteinen keskustelu. Tilaisuuteen käytettiin oppitunti, ja paikalla olivat molemmat opettajat. Vuosiluokkien 1–2 kuuleminen toteutettiin 4.11. oman opettajan johdolla keskustellen.

Nykyisen koulun merkitys lapsille

Oppilaat kuvaavat Vihteljärven koulun vahvuuksiksi tutun yhteisön, hyvän koulurauhan ja turvallisen luokkahengen. Heidän kokemuksensa mukaan koulussa kaikki tuntevat toisensa, oppilaat tulevat toimeen keskenään eikä kiusaamista ole. Eri-ikäiset oppilaat leikkivät ja viettävät aikaa yhdessä.

Oppilaat arvostavat opettajia, retkiä, monipuolisia liikuntatunteja, matematiikan ja englannin opetusta sekä käytössä olevia oppikirjoja. Koulun arjessa tärkeitä ovat myös hyvä kouluruoka, monipuolinen välituntitekeminen, suuri ja toimiva piha, kaukalo sekä ulkojää talvisin.

Muutokseen liittyvät tunteet ja huolet

Mahdollinen koulun lakkauttaminen on herättänyt oppilaissa surua, apeutta ja harmitusta tutun kouluympäristön menettämisestä. Uuteen kouluun siirtymiseen liittyy jännitystä, pelkoa ja hämmennystä. Osa oppilaista kokee myös kiukkua ja suuttumusta. Kuulemisessa tuli esiin myös uteliaisuutta ja toiveikkuutta uutta kohtaan.

Oppilaita huolestuttavat uusien kavereiden saaminen, nykyisten luokkakavereiden kanssa samalle luokalle pääseminen sekä mahdollinen kiusaaminen uudessa koulussa. Heitä jännittävät koulun koko, tilojen löytäminen ja eksyminen. Lisäksi oppilaita mietityttävät oppilasmäärät, läksyt, opettajat, iltapäivätoiminta ja koulun perinteiden jatkuminen. Nämä ovat lasten esittämiä huolia, eivät todettuja tietoja vastaanottavan koulun olosuhteista.

Lasten toiveet ja viestit päättäjille

Päättäjille osoitetuissa viesteissä oppilaat toivovat Vihteljärven koulun toiminnan jatkuvan. Mahdollisessa siirtymässä oppilaat toivovat pääsevänsä nykyisten ystävien ja luokkakavereiden kanssa samalle luokalle. Mikäli oman koulun toiminta loppuu, he toivovat uudelta koululta ohjausta eksymisten välttämiseksi, kiusaamattomuutta, hyvää koulurauhaa ja mukavaa ilmapiiriä sekä välituntivälineiden, kaukalon ja retkien jatkumista. Lisäksi oppilaat esittivät toiveen koulun pihan säilyttämisestä ulkojään vuoksi sekä siitä, että oppilaille valitaan hyvä koulu.

4. Vaikutusten arviointi teemoittain

Kaverisuhteet ja kouluyhteisöön kuuluminen

Kuulemisissa korostuvat nykyisen kouluyhteisön tuttuus, eri-ikäisten lasten yhdessäolo ja toive kaverisuhteiden säilymisestä. Oppilaat ovat huolissaan siitä, pääsevätkö he nykyisten kavereidensa kanssa samalle luokalle ja löytävätkö he uusia kavereita.

Aiempien koulun lakkauttamisten yhteydessä uuteen luokkaan ryhmäytymiseen on kiinnitetty erityistä huomiota. Lähikoulun osoittamiseen liittyvässä päätöksenteossa huoltajat ovat voineet esittää toiveen lapsen tulevasta lähikoulusta ja sikäli kun vastaanottaviin kouluihin on mahtunut, lähikoulu on määritetty toiveen mukaisesti. .

Turvallisuus ja psyykkinen hyvinvointi

Oppilaat kokevat nykyisen koulun ilmapiirin turvalliseksi. Mahdolliseen muutokseen liittyy jo kuulemisvaiheessa surua ja jännitystä. Uuteen kouluun kohdistuvat huolet liittyvät erityisesti kiusaamiseen, väkivaltaan ja suuressa rakennuksessa liikkumiseen.

Muutokseen liittyy epävarmuutta, joka voi kuormittaa oppilaita ja heikentää turvallisuuden tunnetta. Ripeästi etenevä päätöksenteko ja selkeä tiedottaminen voivat vähentää epävarmuutta ja antaa aikaa mahdolliseen siirtymään valmistautumiseen. Kevään aikana järjestettävä mahdollisuus tutustua uuteen kouluun, sen henkilöstöön ja käytäntöihin tukee turvallista siirtymää. Oppilaiden yksilölliset ohjauksen ja tuen tarpeet huomioidaan muutoksen valmistelussa ja toteutuksessa yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen kanssa.

Oppiminen ja opetuksen järjestäminen

Oppilaat arvostavat nykyisiä opettajia ja opetusta. Heitä mietityttävät mahdollisen uuden koulun oppilasmäärät, opettajat ja läksyjen määrä. Kuulemisessa ei kuvata tulevia opetusryhmiä, henkilöstöjärjestelyjä tai oppimisen tuen toteutusta.

Kankaanpäässä opetusryhmän enimmäiskokona on pidetty 25 oppilasta. Keskustan alueella ryhmäkokoja voidaan tasata kahden koulun välillä. Siirtymävaiheessa kouluissa kiinnitetään erityistä huomiota oppilaiden tutustumiseen uuteen oppimisympäristöön ja koulun käytäntöihin. Opetuksen ja tuen jatkuvuutta turvataan huolehtimalla

tarvittavien tietojen siirtymisestä vastaanottavaan kouluun. Oppilaiden yksilölliset tuen tarpeet otetaan huomioon tulevan luokan valinnassa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen suunnittelussa ja resursoinnissa..

Koulumatkat ja koulupäivän kokonaisuus

Vihteljärven koulun 21 oppilaasta 18 on jo nykyisin vähintään osittain koulukuljetusten piirissä. Koulun toiminnan jatkuessa kuljetukset järjestettäisiin edelleen Vihteljärven koululle. Keskusta-alueen kouluihin siirryttäessä käytännössä kaikki oppilaat olisivat koulukuljetusten piirissä. Alustavan selvityksen perusteella nykyinen kuljetuskalusto tarjoaa hyvät edellytykset kuljetusten järjestämiselle. Verttuun ja Vihteljärven reiteillä käytetään 19-paikkaisia autoja, ja vanhempien oppilaiden kuljetuksissa voidaan hyödyntää myös Kankaanpään ja Lavian välistä Seutu+-liikennettä.

Keskusta-alueen kouluihin siirtyminen vaikuttaisi koulumatkoihin eri tavoin oppilaiden asuinpaikan ja kuljetusreittien mukaan. Koulumatka pitenisi erityisesti niillä oppilailla, jotka asuvat keskustasta katsottuna Vihteljärven koulun takana. Koulumatkan pitenemineen ei automaattisesti tarkoita kuljetusajan pitenemistä johtuen koulukuljetusreiteistä. Oppilaskohtaiset matka- ja odotusajat määräytyvät lukuvuosittain laadittavien lukujärjestysten ja kuljetusreittien perusteella. Kuljetukset ja mahdollinen odotusajan valvonta järjestetään lainsäädännön ja kaupungin koulukuljetusoppaan periaatteiden mukaisesti.

Koulupäivän kokonaispituuteen vaikuttavat kuitenkin myös mahdolliset odotusajat. Kuljetusten perusvuorot järjestetään aamuisin kello 8:n ja 9:n sekä iltapäivisin kello 13:n ja 14:n, joissakin tapauksissa myös kello 15:n kouluaikojen mukaisesti. Täydentävien vuorojen ja odotusaikojen tarve selviää lukuvuosittain lukujärjestysten valmistuttua. Ylimääräisiä vuoroja järjestetään jo nykyisin sekä Vihteljärveltä että keskusta-alueelta. Jos oppilaalle ei järjestetä aikaisempaa paluukuljetusta, koululla järjestetään valvottu odotustunti.

Kuljetusjärjestelyjen tarkentuessa arvioidaan oppilaskohtaiset matka- ja odotusajat, koulupäivän kokonaiskuormitus sekä reittien, pysäkkien ja siirtymisten turvallisuus. Erityistä huomiota kiinnitetään nuorimpien oppilaiden ja yksilöllistä tukea tarvitsevien lasten tarpeisiin.

Kouluympäristö ja liikkumisen mahdollisuudet

Oppilaat pitävät tärkeinä nykyistä pihaa, välituntitekemistä, kaukaloa, ulkojäätä, retkiä ja monipuolista liikuntaa. Koulun pihan säilyttämistä koskevassa toiveessa korostuu ulkojään merkitys.

Keskusta-alueen koulujen piha-alueet tarjoavat hyvät mahdollisuudet välituntiliikuntaan ja monipuoliseen ulkoiluun. Keskusta-alueen koulurakennukset ovat peruskorjattuja kiinteistöjä, jotka on suunniteltu alakouluikäisille turvallisiksi oppimisympäristöiksi. Vihteljärven koulun ulkojään säilyminen pyritään ottamaan huomioon kiinteistön tulevan käytön valmistelussa.

Ruokailu ja koulupäivää täydentävä toiminta

Oppilaat arvostavat nykyistä kouluruokaa. Oppilaita mietityttää myös nykyisen koulun erittäin pidetyn iltapäivätoiminnan jatkuminen mahdollisessa uudessa koulussa.

Kouluruoka valmistetaan Kankaanpäässä keskuskeittiöillä yhtenäisten ruokalistojen ja reseptiikan mukaisesti, joten koulun vaihtuminen ei vaikuta kouluruokaan. Molemmissa keskusta-alueen kouluissa oppilailla on mahdollisuus osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan. Vanhempainyhdistyksen järjestämään aamu- ja iltapäivätoimintaan on Vihteljärven koululla voinut osallistua iästä riippumatta, keskusta-alueella toiminta rajattu perusopetuslain mukaisesti ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien 20 c ja 20 i §:ssä tarkoitetuille oppilaille. Toimintaan osallistuminen voi lisätä perheiden tarvetta järjestää kuljetuksia itse asuinpaikasta ja toiminta-aikojen yhteensopivuudesta koulukuljetusten kanssa riippuen.

Yhdenvertaisuus ja erilaiset tuen tarpeet

Vastaanottavat koulut ovat Vihteljärven koulua suurempia, mikä mahdollistaa nykyistä joustavammat ratkaisut oppilaiden erilaisiin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Vihteljärven koulun oppimisen tuen järjestämiseen varattu resurssi siirtyy oppilaiden mukana vastaanottaviin kouluihin. Tuen suunnittelussa ja kohdentamisessa huomioidaan sekä siirtyvien että vastaanottavien koulujen nykyisten oppilaiden tarpeet. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että nuorimpien oppilaiden sekä tukea tarvitsevien lasten siirtymä ja tuen jatkuvuus turvataan.

Perheiden arki ja harrastusmahdollisuudet

Vihteljärven koulun oppilaista 76 % on jo nykyisin koulukuljetusten piirissä. Koulun vaihtuessa suurimmalla osalla kuljetusmatka pitenee, ja käytännössä myös muut oppilaat siirtyvät koulukuljetusten piiriin. Matkojen piteneminen voi vähentää lasten vapaa-aikaa ja lisätä koulupäivän kuormittavuutta. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuminen voi lisätä perheiden tarvetta järjestää kuljetuksia itse.

Keskusta-alueen kouluissa on tarjolla nykyistä laajemmin harrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä, mikä voi monipuolistaa lasten harrastusmahdollisuuksia. Mahdollisuudet osallistua toimintaan riippuvat kuitenkin sen aikataulujen ja kuljetusten yhteensopivuudesta. Vihteljärven koulupihan tuleva käyttö on vielä avoinna. Ulkojään säilyminen pyritään huomioimaan kiinteistön tulevan käytön valmistelussa.

Lasten osallisuus valmistelussa ja toteutuksessa

Vihteljärven koulun oppilaiden näkemyksiä on selvitetty kirjallisilla vastauksilla ja keskusteluilla. Oppilaiden kuulemisessa esiin nousseita näkökulmia on käytetty lapsivaikutusten arvioinnissa. Mikäli koulu päätetään lakkauttaa, lasten ja huoltajien näkemykset tulevasta lähikoulusta selvitetäään erikseen.

5. Vaihtoehtojen vertailu ja kokonaisarvio

Arvioinnissa verrataan Vihteljärven koulun toiminnan jatkamista sekä koulun lakkauttamista ja oppilaiden siirtymistä keskusta-alueen kouluihin. Vertailussa huomioidaan lasten kuulemisessa esiin tulleet näkemykset sekä opetuksen, tuen ja koulunkäynnin käytännön järjestelyjä koskevat tiedot. Vaikutukset vaihtelevat oppilaan iän, asuinpaikan, kaverisuhteiden ja yksilöllisten tuen tarpeiden mukaan.

Vihteljärven koulun toiminnan jatkaminen

Toiminnan jatkamisen keskeisiä myönteisiä vaikutuksia olisivat tutun kouluympäristön ja kouluyhteisön säilyminen sekä koulun vaihtumiseen liittyvän kuormituksen välttäminen. Lasten kuulemisessa nykyisen koulun vahvuuksiksi nousivat turvallinen ilmapiiri, yhteisöllisyys, tutut opettajat sekä pihan ja ulkojään tarjoamat liikuntamahdollisuudet. Koulumatkat säilyisivät nykyisellään.

Toiminnan jatkaminen ei toisi muutosta pienen koulun mahdollisuuksiin järjestää oppimisen tukea tai koulupäivän yhteydessä tarjottavaa harrastustoimintaa. Näissä suuremmat koulut tarjoavat käytettävissä olevien tietojen perusteella joustavampia ja monipuolisempia vaihtoehtoja.

Koulun lakkauttaminen ja siirtyminen keskusta-alueen kouluihin

Siirtymisen myönteisiä vaikutuksia olisivat nykyistä joustavammat mahdollisuudet vastata oppilaiden tuen tarpeisiin sekä laajempi koulupäivän yhteydessä järjestettävä harrastustarjonta. Oppimisen tukeen varattu resurssi siirtyisi oppilaiden mukana vastaanottaviin kouluihin. Keskusta-alueen koulujen pihat tarjoavat hyvät mahdollisuudet välituntiliikuntaan.

Kielteiset vaikutukset liittyisivät erityisesti tutusta kouluyhteisöstä luopumiseen, kaverisuhteiden mahdollisiin muutoksiin ja koulumatkojen pitenemiseen. Kuulemisessa oppilaat ilmaisivat surua ja epävarmuutta sekä huolta uuden koulun turvallisuudesta ja omasta paikastaan uudessa yhteisössä. Nämä huolet on huomioitava siirtymän valmistelussa.

Oppilaista 76 prosenttia on jo nykyisin koulukuljetusten piirissä. Suurimmalla osalla kuljetusmatka pitenisi, ja käytännössä myös muut oppilaat siirtyisivät kuljetusten piiriin. Tämä voi lisätä koulupäivän kuormittavuutta ja vähentää vapaa-aikaa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä harrastusten hyödyntäminen voi lisäksi kasvattaa perheiden omaa kuljetustarvetta.

Kouluruoan valmistuspaikka ja yhtenäinen ruokalista säilyisivät ennallaan. Molemmissa keskusta-alueen kouluissa olisi mahdollisuus aamu- ja iltapäivätoimintaan, mutta sen käytännön saavutettavuus riippuu perheiden kuljetusmahdollisuuksista.

Kokonaisarvio ja epävarmuudet

Vaihtoehtojen keskeinen ero on tutun lähikouluyhteisön säilymisen sekä suurempien koulujen tarjoamien joustavampien tuki- ja harrastusmahdollisuuksien välillä. Lasten näkökulmasta merkittäviä haittoja ovat koulumatkojen piteneminen ja tutusta yhteisöstä luopuminen. Näiden merkitystä on punnittava suhteessa muutoksen tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Mahdollisen siirtymän haittoja voidaan lieventää huomioimalla kaverisuhteet luokkien muodostamisessa, järjestämällä tutustuminen tulevaan kouluun kevään aikana sekä turvaamalla tiedonsiirto ja yksilöllisen tuen jatkuvuus yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen kanssa. Ripeästi etenevä päätöksenteko ja selkeä tiedottaminen voivat vähentää epävarmuutta.

Arvioon liittyviä avoimia kysymyksiä ovat koulumatkojen tarkat kestot ja odotusajat, toiminnan ja kuljetusten yhteensovittaminen sekä Vihteljärven koulupihan tuleva käyttö. Ulkojään säilyminen pyritään huomioimaan kiinteistön jatkokäytön valmistelussa.

6. Haittojen vähentäminen, päätöksenteko ja seuranta

Lapsivaikutusten arvioinnin havainnot otetaan huomioon päätösehdotuksen perusteluissa ja mahdollisen koulunvaihdon valmistelussa. Lasten esittämät toiveet kaverisuhteiden säilyttämisestä, turvallisesta kouluympäristöstä, uuteen ympäristöön tutustumisesta ja riittävästä opastuksesta sekä mielekkäästä välituntitoiminnasta ohjaavat siirtymän suunnittelua.

Mahdollisen siirtymän haittoja vähennetään huomioimalla kaverisuhteet ja yksilölliset tuen tarpeet opetusryhmien muodostamisessa sekä järjestämällä kevään aikana mahdollisuus tutustua vastaanottavaan kouluun, henkilöstöön ja käytäntöihin. Opetuksen ja tuen jatkuvuutta turvataan koulujen välisellä tiedonsiirrolla ja yhteistyöllä opiskeluhuoltopalvelujen kanssa. Kuljetusten suunnittelussa kiinnitetään huomiota koulumatkojen ja odotusaikojen kuormittavuuteen. Toimenpiteiden vastuut ja aikataulut täsmennetään mahdollisen siirtymän valmistelussa.

Arvioinnin tuloksista, päätöksestä ja sen perusteluista tiedotetaan oppilaille heidän ikätasonsa mukaisesti. Huoltajille ja henkilöstölle tiedotetaan päätöksen lisäksi käytännön järjestelyistä ja niiden valmistelun etenemisestä. Selkeällä ja oikea-aikaisella viestinnällä pyritään vähentämään epävarmuutta ja tuetaan muutokseen valmistautumista.

Mahdollisen siirtymän vaikutuksia seurataan erityisesti oppilaiden turvallisuuden tunteen, kaverisuhteiden, kiusaamisen, koulumatkojen kuormittavuuden sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteutumisen osalta. Seurannassa hyödynnetään oppilaiden ja huoltajien palautetta sekä henkilöstön havaintoja. Lasten kuulemisessa esiin nousseet kokemukset ja huolet toimivat seurannan lähtötietona. Havaittuihin ongelmiin puututaan ja järjestelyjä tarkistetaan tarpeen mukaan.